

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

VATRA I MANEVAR — NA AMERIČKOM TENKOVSKOM POLIGONU¹⁾

U Centru za borbenu obuku američkih oklopnih jedinica (koji se nalazi na poligonu Irvin, u pustinji Mohava u Kaliforniji) tenkovske posade i jedinice izvode šestonedeljnu obuku sa ciljem što boljeg i preciznijeg korišćenja vatrene moći novih tenkova i njihove bolje taktičke upotrebe.

Program obuke ima tri dela. U prvom delu se posvećuje glavna pažnja pojedinačnom usavršavanju tenkista, u drugom posadi tenka, a u trećem tenkovskoj jedinici kao celini.

Snabdevanjem Centra, planiranjem nastave, kontrolom obuke i administracijom rukovodi Glavni štab Centra, dok je sam Centar, zajedno sa ojačanim školskim 732 tenkovskim bataljonom,²⁾ potčinjen 16-oj oklopnoj grupi.

Za sve vreme obuke ljudstvo koje se obučava oslobođeno je unutrašnje i garnizonske službe na poligonu, a njihove starešine nisu zadužene planom rada, pripremanjem i uvežbavanjem nastavnika, pomoćnim sredstvima nastave ili izborom terena za obuku. Učionice su opremljene na savremen način, dobro su osvetljene i raspoložu svim sredstvima za očiglednu nastavu (daljinomerima, sredstvima veze i dr.). Za praktično izvođenje nastave gađanja i za veći deo taktičke obuke stoje na raspolaganju tenkovi M-48, opremljeni najnovijim nezavisnim uređajem za kontrolu vatre.

Otkako je trajanje obuke smanjeno na šest nedelja, učinjene su mnoge olakšice u nastavi i uveden je strog raspored rada. Svaka je jedinica formirana u 3 čete sa po 4 voda, koji su u taktičkom pogledu samostalni. U toku jedinačne obuke u svakoj od šest zgrada smeštena su po 2 voda, čija nastava traje dvaput po četiri časa dnevno. U toku jednog dana svaki vod sluša predavanja i praktično obrađuje dve različite teme. Ova početna faza, koja je namenjena pojedincu, posvećena je nastavi gađanja, vezi i održavanju vozila. Teoriska nastava izvodi se u učionicama, a praktična u krugu Centra. Na kraju svakog radnog dana svi vodovi sređuju opremu i materijal koji su preko dana koristili. Obuka postaje vremenom sve teža i obimnija. Posle prve dve nedelje svaki pojedinac ovlada daljinomerima, sredstvima za vezu i naoružanjem.

Cilj druge ili prelazne faze obuke je da se poveća efikasnost cele posade tenka. U njoj se pojedinci kroz taktičko-strojevu obuku stapaju u efikasnu borbenu grupu. Tu se glavna pažnja posvećuje sadejstvu posade tenka: uvežbava se vožnja, izbor puteva, procena terena, identifikacija ciljeva, brzo otvaranje vatre na ciljeve sa upotrebom odgovarajuće municije i podnošenje izveštaja komandiru voda o svim akcijama. Posle prva dva dela obuke svaka jedinica vrši 9 bojnih gađanja u sklopu taktičkih vežbi. U toku praktične vežbe sa tenkom pojavljuju se razni ciljevi (neprijateljska pešadija, tenkovi, kamioni, vatreni položaji i avioni). Pre nego što se produži sa taktičkom vežbom, posada tenka mora da otvori vatru i uništi svaki cilj koji primeti.

¹⁾ Major M. C. Ketelhat: Fire and Maneuver, *Army Information Digest*, decembar 1955.

²⁾ Ovaj bataljon je poznat po najdužem maršu koji je izvršen po besputnom terenu, kada je kroz pustinju prevalio 270 km da bi učestvovao u opitima sa nuklearnim oružjem.

Poslednja vežba u ovoj fazi nastave izvodi se sa dva tenka, tj. oslabljenim tenkovskim poluvodom. Obraćajući pažnju na bojno gađanje glavnim naoružanjem, obuka iz nastave gađanja jasno ističe osnovne principe vatre i manevra.

Usavršava se i proširuje tehnika pružanja zaštite i otvaranje zaštitne vatre od strane jednog tenka, koji na taj način štiti napredovanje drugog.

U toku poslednje dve nedelje obuke, svaki vod izvodi šest taktičkih vežbi sa bojnim gađanjem, pod što realnijim borbenim uslovima. Ovo ih osposobljava da lako obavljaju mnoge radnje koje često iskrsavaju u pravoj borbi, a glavni cilj vežbi je brzina i sadejstvo.

Mada su tenkovski uređaji za vezu, pa čak i oni koji su upotrebljavani u Koreji, u velikoj meri poboljšani, veza se ipak održava naizmeničnom upotrebom raznih sredstava, da bi se na taj način posada osposobila da održava vezu i u slučaju eventualnog prekida radioveze. Svi pokreti, promene borbenih poredaka, položaji neprijatelja, pokazivanje ciljeva i naređenja za otvaranje vatre kontrolišu se pomoću signalnih zastavica.

Taktičke vežbe sa bojnim gađanjem izvode se praktično. Svaka vežba počinje sastankom na kome se razmatraju problemi koji su u vezi sa proučenim načelima borbe. Tek kada se pronađe najbolje rešenje, jedinica pristupa njegovom ostvarenju na terenu.

U jednoj od prvih vežbi tenkovski vod dobija ulogu prethodnice. Za izviđanje mu služi avion, a za savlađivanje otpora raštrkanog neprijatelja mora iskoristiti pokretljivost, vatrenu moć i udarnu snagu tenkova. Drugog dana vežbe vod dobija nov zadatak da zadrži nadmoćnije snage koje je neprijatelj u međuvremenu doveo na položaj. Koristeći dobro osmatranje, maskiranje i prirodne prepreke, tenkovi otvaraju vatru na veliku daljinu. Neprijatelj trpi gubitke, ali nastavlja da vrši pritisak. Jedan deo voda se, pod zaštitom vatre, povlači određenim pravcem na položaj za zadržavanje. Nanoseći neprijatelju što više gubitaka, vod se u skokovima prebacuje sa položaja na položaj, težeći da pretrpi što manje gubitaka. Zatim dolazi vežba tenk protiv tenka. Posle izviđanja, procene situacije i izrade plana dejstva, svaki komandir voda izdaje zapovest za izlazak na položaj sa jednim delom voda, štiteći nastupanje drugog dela, upravo onako kako se to izvodilo ranije u taktičko-strojevoj obuci, ali sa upotrebom *bojeve municije*. Oni tenkovi koji su primorani da štite svoju posadu otvaraju vatru iz spregnutog mitraljeza 7,62 mm. Jedan tenk, pogođen obeležavajućom municijom, ispaljuje još jedan hitac iz topa, pri čemu se razvija crveni dim, kao znak da je uništen. Cilj ove vežbe je da prikaže snalažljivost posade, njeno poznavanje vatrene sredstava i taktičku veštinu.

U sledećoj vežbi vod potpomaže napad pešadije na neprijatelja koji je u odbrani. Napad pešadijske čete (zamišljene) uskoro se zaustavlja pešadiskom i artiljeriskom vatrom. Pošto sopstvena artiljerija ne uspeva da zbaci neprijatelja sa odbranbenog položaja, vod dobija naređenje da, koristeći svoju veliku vatrenu moć, krene napred. Neprijateljska vatra postepeno slabi i pešadisko-tenkovska grupa uspeva da osvoji položaj neprijatelja. Kao i u prvoj borbi, na pešadisko-tenkovsku grupu neprijatelj vrši jak protivnapad. Prisiljeni na povlačenje, tenkovi sada štite ostupanje pešadije, a zatim se i oni povlače i priključuju pešadiji na položaju koji će braniti. Posle pregrupisanja snaga stiže zapovest za noćni napad sa jednim pridatim tenkovskim vodom, art. podrškom i sredstvima za osvetljavanje, koja će se upotrebiti ako se ukaže potreba. Vreme za početak napada je u 20,00 č. U to vreme artiljerija i tenkovi označavaju svetlećom municijom cilj, dok mlaz obeležavajuće vatre obeležava širinu fronta za napad. Koristeći svoju vatrenu moć i podršku artiljerije, tenkovi nadiru ispred pešadije koja ih u stopu sledi. Neprijatelj se povlači i biva celo vreme osvetljavao. Pešadija se ukopava na zauzetom položaju, dok tenkovi prelazi na zaklonjena mesta, spremni da odbiju neprijateljski protivnapad. Pešadiji stižu pojačanja, a odmah zatim tenkovski vod se smenjuje, dobivši naređenje da se priključuje svojoj jedinici.

U sledećoj vežbi učestvuje cela tenkovska četa. U toku dana uoči vežbe vrše se razne pripreme i pregled vozila. Dolazi i nešto nove »popune«. Donosi se municija i pažljivo smešta u tenkove, ispituju se sredstva za vezi itd. Uzoru sva tri voda kreću u napad i manevrišući štite jedan drugog. Nadirući pod neprijateljevom artiljeriskom vatrom, osvajaju položaje PT artiljerije i stavljaju pod vatru njegove tenkove, čime se završava poslednja faza obuke.

Rad posade svakog tenka posebno, kao i voda i čete u bataljonu, pažljivo se prati u toku celokupne obuke. Zatim se sastavlja detaljni izveštaj iz kojeg se izvlače iskustva za planiranje obuke u budućnosti. U toku obuke komandant Centra i njegov štab stalno prisustvuju vežbama na terenu. Na osnovu njihovog iskustva revidiraju se programi, menja raspored nastave i dopunjuje se ili menja nastavni materijal i sredstva za praktičnu nastavu.

Jedinica koja završava obuku odlazi, a Centar za borbenu obuku u Irvinu i dalje prima jedinicu za jedinicom.

N. S.

AMERIČKA CIVILNA REZERVA

Pretsednik SAD formirao je *Civilnu rezervu narodne odbrane* u kojoj će se obučiti oko 4.000 najviših funkcionera iz oblasti privrede i proizvodnje. Uredu za odbranbenu mobilizaciju stavljeno je u dužnost da u potpunosti sprovede određeni program obuke.

Stupanje u ovu rezervnu organizaciju je na dobrovoljnoj bazi, ali oni koji se za nju prijave moraju imati odobrenje svojih poslodavaca.

Saopšteno je da će ovi dobrovoljci biti pozvani u slučaju opšte mobilizacije, stim što će najveći deo biti uposlen u Uredu za odbranbenu mobilizaciju, ili u ministarstvima odbrane, trgovine, unutrašnjih poslova i industrije.

Državni organi obratiće se izabranim najvišim funkcionerima (iz privatnog sektora) i zatražiće od njih da se uključe u pomenuti program. Oni koji na to budu pristali biće pozvani na obuku u Vašington ili druge centre.

Pripadnici ove organizacije biće svrstani u 3 kategorije: bez plate; sa platom od 15 dolara dnevno; i sa stalnom državnom platom. Kao grane iz kojih će funkcioneri biti traženi pominju se: javne službe (štampa, radio, televizija, itd.), zatim rukovodioci vazdušnog, železničkog saobraćaja, automobilske industrije i drugi.

(*Military Review*, april 1956)

NOVI TIPOVI AMERIČKIH ARKTIČKIH BRODOVA

U SAD se grade četiri tipa novih specijalnih brodova za snabdevanje isturenih baza u oblasti Arktika.

Prvi tip je (deplasman 14.100 t) sa ojačanim trupom za plovidbu među santama leda. Snabdeven je specijalnim rampama u unutrašnjosti korita, na bokovima i krmu, da bi mogao da istovaruje sve vrste borbenih sredstava, uključujući tenkove, tamo gde su lučki uređaji ograničeni ili ih uopšte nema.

Drugi tip predstavlja neku vrstu desantnog doka od 9.400 t sa ojačanim trupom, da bi mogao izdržati pritisak leda. Na krmu može zaroniti da bi spustio u vodu sredstva za iskrcavanje koja prenosi na bokovima. Može se upotrebiti za istovar robe i kao ploveći dok. Na njemu će se nalaziti i jedan helikopter.

Treći tip je brod-cisterna, koji će na vrhu prednje katarke imati navigacionu kabinu da bi se lakše osmatrale ledene mase. I on će biti podešen za transport jednog helikoptera. Grade se 2 ovakva broda.

Najzad, kao četvrti tip grade se 4 teretnjaka od po 3.800 tona, koji će imati dvostruke uređaje za dizanje tereta — u odnosu na obične brodove iste тонаže.

(*La Revue maritime*, februar 1956)

PROGRAM UPOTREBE AMERIČKOG REZERVNOG OFICIRSKOG KADRA

Jedna trećina od 6.000 đaka koji su uspešno završili školu Armiskog rezervnog oficirskog nastavnog korpusa SAD (*Army Reserve Officer Training Corps — ROTC*) i koji su predviđeni za stupanje u aktivnu službu u toku prve polovine 1956 godine, služiće normalni rok od 2 godine, dok će ostale dve trećine (4.000) služiti 6 meseci u aktivnoj službi, posle čega će se rasporediti u rezervne jedinice. Ovo se odnosi samo na one svršene đake koji su proizvedeni u oficirske činove pre 30 aprila 1956, dok će za ostale program biti objavljen naknadno.

Organi kopnene vojske su izjavili da su smanjeni zahtevi za aktivnom službom mladih oficira, a povećanje broja rezervnih oficira koji dobrovoljno ostaju na produženom roku u aktivnoj službi omogućuje ovakav program — baš u vreme kada su mladi oficiri naročito potrebni za stvaranje jezgra i kadrova rezervnih snaga.

Kvote za dvogodišnju obuku u aktivnoj vojsci biće najpre popunjene đacima koji su sa odličnim uspehom svršili vojne škole i javili se za oficire regularne vojske, a zatim i ostalim dobrovoljcima. Ostatak će, u slučaju potrebe, biti popunjen odabranim ljudstvom — prema postojećim standardnim metodima za udovoljenje zahteva pojedinih rodova i službi.

Oni oficiri koji budu određeni da provedu 6 meseci u aktivnoj službi — umesto 2-godišnjeg roka — izvešće potrebnu obuku u »rezervnim jedinicama u stanju borbene gotovosti« (*Ready Reserve*) pošto budu prethodno otslužili svoj rok u aktivnom kadru.

(*Armor*, januar — februar 1956)

AMFIBISKO-DESANTNA OPREMA

Američka pomorskodesantna pešadija prikazala je novu amfibisko-desantnu opremu: amfibiski oklopni transporter za ljudstvo *LVTP-5*, *Ontos* — lako oklopno PT oruđe sa 6 bestrajnih cevi 106 mm i 50-to kalibarskim mitraljezom, i helikopter *HRS-8*, koji je opremljen *ROR-om* (raketnim pogonom na rotoru) za lakše dizanje težih tovara i za povećanje bezbednosti prilikom prinudnih spuštanja.

(*Military Review*, april 1956)

POTROŠNJA AVIONSKOG GORIVA U SAD

Smatra se da će potrošnja goriva za mlazne avione u SAD uskoro postati ozbiljan problem. Prema proceni Generalštaba američkog vazduhoplovstva, u 1956 godini, biće dnevno potrebno oko 231.000 buradi za vojne i 12.000 za civilne avione, dok se kroz deset godina — 1965 (ukoliko bude trajao period mira) predviđa povećanje na 340.000, odnosno 70.000 buradi dnevno.

(*Interavia*, mart 1956)

ZEMLJE BRITANSKE ZAJEDNICE NARODA

BRITANSKA BELA KNJIGA O ODBRANI

Glavne tačke nove britanske *Bele knjige*¹⁾ mogu se ovako rezimirati:

Predloženi budžet Narodne odbrane za 1956/57 godinu penje se na 1.548.700.000 britanskih funti umesto 1.537.200.000 funti u 1955/56. Predviđeno je da se u 1956 pozove oko 289.000, a u 1957 oko 253.000 regruta.

¹⁾ Vidi *Vojno delo* br. 5/54, str. 72.

S obzirom na atomsku pretnju, *Bela knjiga* predviđa poboljšanje kvaliteta (u pogledu ljudstva i materijala) na račun kvantiteta. Pošto je ultra-moderno naoružanje skuplje od konvencionalnog, to se radi uravnoteženja budžeta dosadašnje brojno stanje od 800.000 ljudi mora u 1958 svesti na 730.000. Atomsko doba nameće stvaranje novog tipa pešadijske divizije, koja bi obuhvatila (u jačini do puka) artiljeriju srednjeg kalibra i oklopne jedinice i bila potpuno samostalna i osposobljena da se bori i van britanske teritorije, naprimer, u Nemačkoj. Radi povećanja pokretljivosti kopnene vojske predviđa se šira upotreba helikoptera i ukidanje obalske artiljerije, s obzirom na njenu nekorisnost u atomsko doba. Dalje se predviđa smanjenje mornarice na odgovarajuću meru, dajući prvenstvo protivpodmorničkoj borbi i usavršavanju brzih podmornica i dirigovanih oružja.

Vazduhoplovstvu će biti poverena uglavnom strategiska uloga. Glavni zadatak i dalje ostaje stvaranje moćne avijacije za atomsko bombardovanje, koja već sada raspolaže reaktivnim bombarderima tipa *Valiant* i *Vulcan*. Reaktivna lovačka avijacija biće postepeno zamenjena dirigovanim projektilima »zemlja—vazduh«, tako da će seriska proizvodnja reaktivnih lovačkih aviona biti ubuduće ograničena na manji broj aparata.

Daljem usavršavanju *H* bombe i drugog nuklearnog oružja koje se može koristiti sa dirigovanim projektilima, kao i stvaranju rezerve za pasivnu odbranu od vazдушnih atomskih napada, poklanja se sve veća pažnja. *Bela knjiga* daje interesantne detalje o merama za održavanje reda u zemlji posle eventualnog napada nuklearnim oružjem, kao što su: stvaranje »centara za ukazivanje pomoći«; korišćenje novih sredstava za vezu (pomoću ultra-kratkih talasa) i smeštaj neopodhodnih životnih namirnica i lekova po podzemnim slagalištima.

(*Revue militaire d'information*, 10 mart 1956)

NOVA BRITANSKA PROTIVPODMORNIČKA FREGATA

U čatamskom (Chatham) doku, za vreme Dana mornarice, publika je imala prilike da prviput vidi izbliza novu britansku fregatu *Hardy*, prvu od fregata tipa *Blackwood*, koje su sposobne da gone i napadaju i najbrže poznate podmornice.

Fregata je postigla veliku brzinu na račun svoje težine, jer je za trup broda upotrebljeno vrlo malo teškog lima. Pošto je namenjena za lovljenje podmornica, njeno konvencionalno naoružanje se sastoji samo od 3 *Bofors* PA mitraljeza kalibra 40 mm. Dvostruki bacači sa elektronskim upravljanjem mogu da izbace »tepih« bombi oko protivničkog broda, tako da fregata ima i jaku ofanzivnu snagu. Ova oruđa imaju šire polje dejstva od ijednog ranijeg tipa protivpodmorničkih bacača.

Fregata *Hardy* ima deplasman od oko 1.000 tona. Pošto se njen pramčani deo postepeno spušta ka komandnom mostu, ona može operisati i po veoma burnom moru, a opremljena je i za operacije po krajnje niskim polarnim temperaturama; ima jedan jedini propeler i smatra se zasada verovatno najbržim brodom na svetu sa jednim propelerom.

Fregata je sagrađena u brodogradilištu *Yarrow end Co.* u Glazgovu i biće priključena Trećoj školskoj eskadri u Londonderiju.

(*Britanska informativna služba*, 7 april 1956).

BRITANSKA ATOMSKA PODMORNICA

Admiralitet je nedavno objavio nameru da otpočne gradnju jedne atomske podmornice. Prema podacima iz britanske štampe, ovaj se projekat proučava već više meseci u Harvelu; izvršeni su hidrodinamički opiti sa minijturnim modelima podmornica, čije bi brzine dostizale do 90 čvorova na čas. Pored toga, grade se

i 4 podmornice za brzo ofanzivno dejstvo, sa konvencionalnim pogonom. Smatra se da će to biti poslednje »klasične« podmornice koje će graditi V. Britanija.

Karakteristike ovih podmornica nisu još objavljene, ali je poznato da će njihova podvodna brzina biti prilično velika.

(*La Revue maritime*, februar 1956)

SPECIJALNI TENKOVI ZA PRENOŠENJE AVIONOM

U Britaniji su dovršeni opiti sa novom vrstom plastičnog tenka za prenošenje avionom. Lovački avion *Mark 6 Hunter*, na kome su bila postavljena 2 tenka, jedna bomba i izvestan broj raketa, izvršio je više rulanja i leteo nadzvučnom brzinom, a pritom nije došlo ni do kakvih teškoća. Tenkovi od azbesto-plastičnog materijala koji, prema podacima, imaju punu borbenu sposobnost, namenjeni su za brzo prikupljanje na bojištu i u stanju su da izdrže znatno dužinsko ubrzanje, tako da se mogu prenositi avionima koji ih izbacuju katapultom.

(*Military Review*, januar 1956)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

FRANCUSKA SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE

Služba civilne zaštite u Francuskoj izvela je u okolini Isi le Muliona vežbu otkrivanja radioaktivnosti na zemljištu pomoću helikoptera. Ovi su nadletali radioaktivne zone koje su nepristupačne ljudima i, pomoću Gajgerovog brojača i specijalista za ovu službu, pronalazili oblasti u kojima se spasavanje može izvoditi bez opasnosti.

Uskoro će početi rad osam centara za kontrolu vazduha, koji će se nalaziti u Parizu, Renu, Nansiju, Klermon-Feranu, Pou, Denkerku, Ajačiju i Alžiru. Poručeno je i desetak prototipova drugih helikoptera za kontrolu radioaktivnosti na moru.

(*Revue militaire d'information*, 10 mart 1956)

ZEMLJE ISTOČNE EVROPE

SMANJENJE VOJNOG BUDŽETA U MAĐARSKOJ

Mađarski ministar finansija Karolji Olt obavestio je Narodnu skupštinu da će se budžet na Narodnu odbranu smanjiti za oko 134.540.000.000 dinara u odnosu na prošlu godinu.

Pretsednik vlade Hegediš obavestio je poslanike da će se mađarski vojni rashodi, posle odluke o reduciranju oružanih snaga za 20.000 ljudi, smanjiti za 4%.

(*Revue militaire d'information*, 10 mart 1956)

ČEHOSLOVAČKA SMANJUJE SVOJE VOJNE RASHODE

Podnoseći projekat novog budžeta Narodnoj skupštini, čehoslovački ministar finansija Julijus Duris izjavio je da čehoslovački vojni rashodi 1956 iznose oko 9.605 miliona kruna umesto 10.430 miliona u 1955.

(*Revue militaire d'information*, 10 mart 1956)

ITALIJA

SAVREMENA VAZDUHOPLOVNA BAZA U ITALIJI

Američko vazduhoplovstvo počelo je da koristi svoju prvu vazduhoplovnu bazu koja je pripremljena za nuklearno ratovanje. Ova baza, koju vazduhoplovci smatraju skoro potpuno »protivatomski zaštićenom« (jer je tako rasturena da ne bi bila onesposobljena jednim jediniim taktičkim atomskim napadom), izgrađena je na povoljnom strategiskom položaju kod Avijana u severozapadnom delu Italije, u ravnici koja se proteže od Italijanskih Alpa do Jadranskog Mora. Sa tri strane opkoljena visokim alpiskim vrhovima, ona pojačava vazдушnu zaštitu ključnog Brenerskog tesnaca kroz koji prolazi operacijski pravac za dolinu Poa i Lombardsku Niziju. Njeni su uređaji rastureni na sedam posebnih prostorija veličine preko 1.300 jutara.

(*Military Review*, april 1956)

ZAPADNA NEMAČKA

PROGRAM IZGRADNJE ZAPADNONEMAČKE ARMIIJE

Prema izjavi predstavnika zapadnonemačkog Ministarstva odbrane, nova Armija će raspolagati sa 1.300 tenkova, većinom američkih M-47.

Nemački vojni planeri se takođe nadaju da će dobiti nešto tenkova M-48, koji predstavljaju poslednji tip koji je sada u upotrebi u američkoj armiji. Ovaj tenk, na kome je montiran top od 90 mm, ima težinu od oko 44 tone i košta skoro 110.000 dolara.

Pored iznetog, predviđa se da će SAD isporučiti Zapadnonemačkoj armiji »znatne količine« oružja.

Pomenuti predstavnik izneo je program izgradnje Armije, koji treba blagovremeno da dobije podršku Parlamenta i odgovarajućeg zakonodavstva. On izgleda ovako: početkom aprila ove godine trebalo je da budu formirani kosturi za 3 pešadijske divizije — uključivanjem 18.000 ljudi federalne granične straže u regularnu armiju; početkom oktobra 1956 godine, angažovanjem dobrovoljačkih kadrova, ove tri motorizovane divizije treba da budu dovedene na punu formacijsku jačinu od po 12.000 ljudi; kosturi za 6 oklopnih divizija i 3 pešadijske takođe treba da budu formirani do 1 oktobra, a svih 12 divizija treba da bude dovedeno na punu formacijsko stanje i bojnu gotovost do 1 januara 1959, regrutujući ljudstvo od 18 i 19 godina. Prema tome, ukupna jačina Armije iznosila bi 370.000 ljudi.

Obalska ratna mornarica i taktičko vazduhoplovstvo činili bi ostatak — do iznosa 500.000 ljudi, koji treba da se uključe u NATO.

(*Armor*, januar-februar 1956)

ŠVEDSKA

PROBLEM EVAKUACIJE U USLOVIMA PRIMENE NUKLEARNIH ORUŽJA¹⁾

Polazeći od shvatanja da i živa sila sama po sebi predstavlja mogućni cilj napada nuklearnim oružjem, u Švedskoj smatraju da je evakuacija stanovništva jedna od bitnih odbranbenih mera koje treba bezuslovno sprovesti. Pri tome ne sme

¹⁾ Prema podacima iz *Ziviler Luftschutz* od novembra 1955 i februara 1956 — Prim. Mr. Ph. Z. B.

doći u pitanje ni snabdevanje zemlje, niti održavanje po život važnih pogona i instalacija.

Smatra se da u prvom redu treba evakuisati one ciljeve koji će biti najprivlačniji za neprijatelja, a to su veliki gradovi ili mesta, odnosno objekti koji su od bitnog značaja za odbranenu sposobnost zemlje. Prednost evakuacije iz te grupe ciljeva ima sve ono čije funkcionisanje nije vezano za određeno mesto ili teritoriju.

Svi drugi ciljevi, u koje spadaju ređe naseljeni predeli, manja mesta i objekti od manje važnosti za odbranenu sposobnost zemlje, dolaze tek u drugi ili treći red hitnosti s obzirom na evakuaciju ukoliko se uopšte pokaže potreba za njom.

Gradovi do 15.000 stanovnika neće predstavljati primamljiv cilj za terorističke napade ABH oružjima, a čak i ako bi došlo do njihove primene, takve gradove nije teško evakuisati. Osim toga, ako bi i došlo do teških gubitaka u tako evakuisanim mestima, mere spasavanja ne bi predstavljale naročitu teškoću. Granica od 15.000 ljudi izgleda prikladna ako se uzme u obzir održavanje svih po život važnih funkcija u jednom gradu, kao i mogućnost smeštaja evakuisanih.

Ako bi se evakuacija u Švedskoj vršila prema gornjim principima, onda bi preko 15.000 stanovnika ostalo samo u Štokholmu (50.000), Geterburgu (35.000) i Malmeu (20.000). Međutim, samo se tako dalekosežnom evakuacijom mogu smanjiti gubici od A bombe do te mere da bi se moglo suprotstaviti takvim napadima, odnosno učiniti ih nerentabilnim. Na taj bi se način smanjila opasnost od primene ABH oružja.

Evakuacija ciljeva prve grupe mora se izvršiti pre napada ABH oružjima, što ustvari znači pre izbijanja sukoba.

Švedski Komitet za civilnu odbranu objavio je pre kratkog vremena novi plan za organizaciju civilne odbrane, koji se u nekim tačkama osetno razlikuje od ranijih shvatanja. Dosad se smatralo da se industrijska proizvodnja u većim gradovima, u slučaju atomskog rata, može održati samo ako se nastavi u skloništima osiguranim od direktnog pogotka atomske bombe, dok se prema novim postavkama može nastaviti i u atomskom ratu. Prema tome, znatan deo stanovništva mora ostati u gradovima. Pritom se ne gubi iz vida činjenica da je na taj način stanovništvo koje ostaje u gradovima izloženo velikoj opasnosti. U Nemačkoj se smatra da to novo gledište bazira na činjenici da bi preveliko smanjenje industrijske proizvodnje do koga bi neminovno došlo prema ranijim shvatanjima, dovelo u pitanje normalno snabdevanje stanovništva, kao i materijalno obezbeđenje trupa i na taj način ugrozilo i opstanak zemlje.

Iz tih se razloga u Švedskoj predviđa novi plan evakuacije koji bi sadržavao sledeće: a) pripreme za evakuaciju stanovništva koje ne radi za potrebe narodne odbrane (oko 50% mirnodopskog stanovništva) — u svim gradovima iznad 50.000 stanovnika; b) pripreme za evakuaciju izvesnih grupa stanovništva koji fizički nisu u stanju da podnesu teške telesne napore koje iziskuje atomski rat (oko 35% mirnodopskog stanovništva) — u gradovima od 20—50.000 stanovnika; c) pregrupisanje stanovništva koje radi za potrebe narodne odbrane — u gradovima od 50.000 naviše. Tu se misli na oslobođeni stanbeni prostor koji bi nastao usled evakuacije 50% stanovništva, a to znači da ljude koji rade za narodnu odbranu treba smestiti na najsigurnija mesta u gradu.

Po novom se planu predviđa da neće biti uvek moguće sprovesti evakuaciju do tačnica i u tom slučaju treba da dođe do izražaja i samoinicijativa postradalih.

Mr. Ph. Z. B.

NOVA ŠVEDSKA PODMORNICA

Nova podmornica *Salen* spuštena je u vodu 3 oktobra prošle godine. To je druga po redu iz serije od šest podmornica. Prva, *Hagen*, spuštena je u vodu 11

decembra 1954, a u službu je stupila maja 1956. Karakteristike ovih podmornica su sledeće: deplasman 790 tona, dužina 65 m, širina 4,8 m, brzina 16 čvorova na sat. Pokreće ih električni dizel-motor.

(*La revue maritime*, januar 1956)

TURSKA

TURSKI VOJNI BUDŽET

Projekt budžeta za 1956 za tursko Ministarstvo odbrane predviđa iznos od 785.000.000 turskih funti, što predstavlja povećanje od 60.000.000 u odnosu na 1955.

Ako se uzmu u obzir analogni troškovi koji se pokrivaju kreditima drugih ministarstava, zatim mogući izvori koje ovaj budžet nije predvideo, kao i razne pomoći koje će Turska dobiti od SAD i u okviru NATO-a, onda se ukupni troškovi, koji posredno ili neposredno dolaze u domen odbrane, cene na oko 3 milijarde turskih funti.

(*Revue militaire d'information*, 10 februar 1956)

DALEKI ISTOK

KADROVI NOVOG JAPANSKOG VAZDUHOPLOVSTVA

Pošto je prošlo nešto više od deset godina od nestanka japanskih lovaca-samoubica na nebu Pacifika, japanski piloti su ponovo otpočeli sa intenzivnom obukom — u saglasnosti i pod okriljem Amerikanaca.

Krajem 1955 u SAD je završilo ili se nalazilo na tečajevima oko 2.500 japanskih pilota i mehaničara, dok su drugi obučavani u samom Japanu, pod nadzorom američkih instruktora.

Nastavni program, kojim se predviđalo ponovno obučavanje starih japanskih pilota na savremenim američkim avionima, stupio je na snagu još oktobra 1954. Godinu dana kasnije, više klasa pilota dobilo je diplome posle završenih tečajeva za »readaptaciju« i 25 novembra prva klasa od 13 japanskih pilota završila je obuku u letenju na mlaznim avionima *Lockheed T-33A*. Sada oni nastavljaju obuku instruktora japanskih snaga za samoodbranu.

Prema postojećim ograničenjima, japanske vazduhoplovne snage ne smeju biti suviše jake, a kompetencija za vazдушnu odbranu Severnog Pacifika biće i dalje u rukama američkog vazduhoplovstva na Dalekom Istoku. Krajem 1956/1957 efektivni japanskih snaga za samoodbranu treba da dostignu 15.000 ljudi i 582 aviona, od kojih 93 lovca *7-867 Sabre*, koji su najvećim delom izrađeni pod licencom u Japanu.

(*Interavia*, mart 1956)